

11-julitoespraak n.a.v. de Orde van de Vlaamse Leeuw aan Luc Van den Brande Dendermonde, 9 juli 2010

Geachte voorzitter van het Vlaams parlement, minister, senator, volksvertegenwoordigers, burgemeester, heren en dames schepenen, gemeenteraadsleden, dames en heren,

Mag ik u een openhartige bekentenis doen?

Ik hou niet van voetbal.

Toen ik aan deze 11-julitoespraak vorige week vrijdagavond begon te schrijven, keek ik van op enige afstand met mijn 3 zonen mee naar de voetbalgekte tijdens de wereldbeker in Zuid-Afrika. Ik was verbijsterd over wat ik zag en hoorde: niet minder dan 60% van alle Nederlanders had vrijaf genomen om naar de wedstrijd Nederland-Brazilië te kijken en nog eens 24% keek van op het werk. En ook tijdens de wedstrijd Ghana-Uruguay waren de emoties bij de toeschouwers en de spelers onbeschrijflijk intens.

Hoe komt dat toch? Leven we niet in een hyperindividualistische maatschappij?

De dochter van Jan Declair bevestigt dit inderdaad n.a.v. haar monoloog 'Opus XX' in een Vlaamse krant¹: "Het toegenomen individualisme kan mij ergeren. Mensen hebben op de trein alleen nog aandacht voor hun i-pod, ze verdringen elkaar om op te stappen, elk spoor van galanterie is zoek."

In een recent onderzoek bij de KULeuven in opdracht van SoCius, het Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk, blijkt dat socio-culturele verenigingen aan het vergrijzen en aan het verdampen zijn. Mensen binden zich veel minder dan vroeger aan organisaties. Jongeren die vroeger hun ouders volgden in het verenigingsleven, verkiezen steeds vaker om zich aan te sluiten bij verenigingen die alleen bezig zijn met lichaam, sport en beweging. Dit is ongetwijfeld wel goed voor de persoonlijke gezondheid van jonge mensen, maar ik vind het een verontrustend signaal waarover we ons dringend moeten bezinnen want onze maatschappij heeft ook nood aan sociaal-cultureel engagement en aan een geëngageerd middenveld.

Het succes van voetbal kunnen we nochtans ook vanuit deze redenering verklaren. Rondom voetbal - volgens sommigen een sport ☺ - wordt het individualisme doorbroken.

Voetbalwedstrijden worden vaak gezamenlijk bekeken. De behoefte aan gemeenschapszin kan erdoor worden vervuld.

Bovendien vind ik nog een tweede verklaring in de op het eerste gezicht voor mij onverklaarbare emotionele reacties van supporters tijdens een wereldbeker voetbal.

Mensen hebben nood aan een identiteit, aan solidariteit en aan samenhang.

Identiteit is even moeilijk te definiëren als geluk of pijn, maar ze bestaat. Ze kan mensen ook nog steeds beroeren, denk maar aan het wekenlang volgehouden intens identiteitsdebat van een paar maand geleden, niet alleen dank zij Sarkozy in Frankrijk, maar ook bij ons in Vlaanderen.

Nagenoeg iedereen is het erover eens dat nationale identiteiten helemaal niet achterhaald zijn, ook al beweert een Vlaamse villabewoner uit Toscane het tegendeel en pleitte hij voor een

¹ Interview met Sofie Declair, "Ik hoop dat onze politici komen kijken", De Standaard, 19 december 2009

universeel solidair supranationaal Europees en wereldburgerschap. Een rijhuisbewoner uit Berchem was daarentegen de pleitbezorger van een volksverbonden inclusief solidaire civiele identiteit.

Mensen hebben nood om zich te identificeren met landgenoten. En het werkwoord identificeren wortelt in dezelfde stam als het zelfstandig naamwoord 'identiteit', redeneert de linguïste in mij verder. Denk maar aan het vanzelfsprekende patriottisme in de VS en de internationaal gevierde en dus bekende 4th of July. De Amerikaan voelt bovendien intuïtief aan op welke waarden zijn nationale identiteit berust. Of denk aan het grote nationale feest van 'le 14 juillet' in Frankrijk, het Ierse Saint-Patrick's Day dat over heel de wereld wordt gevierd en Koninginnedag in Nederland waar de Oranjegekte onbeschrijflijke proporties aanneemt. Op de webstek van de Canadese regering staat het volgende: "Canada Day is an opportunity to pay tribute to our country's remarkable people, places, and events. It is a key part in building our historical memory and it strengthens Canadians' identity, solidarity, and sense of belonging." (De nationale feestdag van Canada is een gelegenheid om eer te betuigen aan opmerkelijke landgenoten, plaatsen en gebeurtenissen. Onze Canadadag maakt niet alleen een essentieel deel uit van de opbouw van ons historisch geheugen maar versterkt ook de identiteit, solidariteit en samenhang bij alle Canadezen).

Wij beogen met onze campagne Vlaanderen Feest tijdens de jaarlijkse 11-daagse een gelijkaardig internationaal succes van onze 'nationale feestdag'.

Mensen hebben overal ter wereld nood aan een identiteit, aan solidariteit en aan samenhang. "Wie geen basiswaarden meer koestert en gemeenschapsvorming afdoet als betutteling, kan moeilijk succesvol nieuwkomers opnemen. Zeker als die het vacuüm opvullen met een sterke beleving van de eigen culturele identiteit. De angst en het onbehagen dat West-Europa hierdoor in toenemende mate tekent, kunnen maar weggenomen worden door op een ernstige manier te antwoorden op de vraag wie wij zijn. Of beter nog, op de vraag wie wij allemaal samen willen worden. De dynamiek van een zich eeuwig hernieuwende gemeenschap moet hersteld worden. Want een gezonde, inclusieve identiteitsbeleving legt de basis van een ethische gemeenschap die de organisatie van solidariteit en democratie haar diepste fundamenten schenkt." (Bart De Wever in De Standaard, 16/02/2010).

2

De eigen warme gemeenschap vormt èn het kader van de democratie èn het middel om aan een groter geheel deel te nemen. Een Vlaams-Europees zelfvertrouwen, een weloverwogen toekomstproject, is het enige antwoord en de voorwaarde om zich thuis te voelen als Vlaming in Vlaanderen en bij uitbreiding, in Europa.

Ons project 11-daagse Vlaanderen Feest! wil daarop inspelen.

Dat we dat kunnen doen, mijnheer Van den Brande, hebben wij aan u te danken.

Daarom wil ik als voorzitter van de 11-daagse Vlaanderen-Europa u nu van harte dank zeggen hier in deze stad die op de wereldkaart staat dank zij rugby en het Ros Beiaard, hier in deze stad waar het standbeeld staat van niemand minder dan Prudens Van Duyse, die als één der stichters van het genootschap "De tael is gansch het volk" (1836) mee aan de wieg stond van de Vlaamse Beweging. Dank voor uw liefde voor de Vlaamse Beweging.

Dank om uw kabinet tijdens uw minister-presidentschap bijna 5 jaar aan een stuk maandelijks tot op de duur wekelijks ter beschikking te stellen van vooraanstaande Vlamingen uit de Vlaamse Beweging waar ze elkaar konden informeren, inspireren en motiveren.

Dank voor de mogelijkheid om ervoor te zorgen dat het bewegingsproject 'Vlaanderen-Europa' daardoor kon blijven groeien, zelfs toen Bert Anciaux als cultuurminister de stekker uit de Vlaamse Culturele Koepel had getrokken en meteen ook alle koepels drooglegde.

Dank om van Brugge in 2002 de culturele hoofdstad te maken en er meteen voor te zorgen dat het project Vlaanderen-Europa 2002 een groot succes werd, met talloze Guldensporenvieringen,

met bijvoorbeeld een concert met meer dan 200 burgemeesters en evenveel schepenen in o.a. Antwerpen en met diplomaten in o.a. Brussel.

Dank om uw adjunct-kabinetschef Kris Rogiers als ‘grote inspirator’ daarbij in te zetten naast Richard Celis, onze erevoorzitter en de ‘grote geïnspireerde’. Oprecht dank.

Geduldige toehoorders

Intussen zitten we in de 11-daagse in het jaar 2010 en zijn wij de wijze woorden van de grote Albert Einstein nog steeds indachtig: "Het leven is als rijden met een fiets: om in evenwicht te blijven moet je blijven bewegen." Dat doen wij met onze Beweging Vlaanderen-Europa tijdens onze campagne "Vlaanderen Feest! al heel wat jaren.

In 1994 begonnen we een samenwerking met 10 gemeenten. In 1996 telden we er al 100. Dit jaar heeft meer dan driekwart van alle 308 Vlaamse steden en gemeenten evenementen gepland. Wij reserveerden met onze 11-Daagse Vlaanderen-Europa daarnaast bijna 1.500 feestcheques voor lokale initiatieven in buurten en verenigingen.

Deze uitreiking is een heel mooi voorbeeld van zo'n mooi feestelijk evenement dat we als opportuniteit moeten gebruiken om ook onze batterijen weer op te laden. Zo nodig in deze crisistijden.

Maar achter onze vzw 11-Daagse Vlaanderen-Europa zit ook een visie en een missie. Wij willen 11 dagen lang, van 1 tot 11 juli werken aan onze Vlaamse identiteit in een progressief Europa. Met Vlaanderen Feest willen wij niet alleen de intellectuelen bereiken, maar ook de volkswens, de eter, de drinker, de fietser en, waarom niet, de voetballer ... in een Europese dimensie.

Wij willen niet alleen een positieve boodschap brengen. Wij zijn er inderdaad ook van overtuigd dat die boodschap een antwoord op de crisis biedt.

Mensen hebben nood aan een identiteit, aan solidariteit en aan samenhang.

Vlaanderen Feest! versterkt daarom de band tussen de Vlaamse overheid, lokale gemeentebesturen, verenigingen en zijn burgers.

Voor alle duidelijkheid: dit is wel degelijk een privé-initiatief, onder meer gesteund door de Vlaamse Gemeenschap maar ook door privé-sponsors. En om alle misverstanden uit de wereld te helpen: barbecues, eten en drinken subsidiëren wij niet.

Het feest van onze Vlaamse Gemeenschap op 11 juli heeft zo stilaan – sinds onze start in het begin van de jaren '90 - niet alleen een feestelijke en sociale glans gekregen, maar is ook de dag bij uitstek geworden om even stil te staan.

Een land met samenhang, met een identiteit, komt op voor zijn belangen, vecht voor zijn welvaart, zijn mensen. Voor de toekomst van de Vlamingen is daarom dit project 'Vlaanderen Feest!' van wezenlijk belang. Wij zijn ervan overtuigd dat het gewicht van onze taal en cultuur in Europa en de wereld zal afhangen van de innerlijke kracht ervan en van ons zelfrespect.

Vlaanderen is daarvoor niet te klein. Of denkt u misschien dat het nodig is om groot te zijn om invloed te hebben? Nog nooit geslapen met een mug in uw kamer? En: als 2 miljoen Slovenen, 3 miljoen Litouwers, 4 miljoen Ieren en de 5 miljoen Slovakken aan de beslissingstafel van Europa zitten, waarom hebben 6 miljoen Vlamingen daar dan nog zo te weinig te zeggen? Is het ook geen gekke situatie dat het Groot-Hertogdom Luxemburg en Malta directer en efficiënter aanwezig zijn dan Vlaanderen?

Wij dragen als Vlamingen bovendien allemaal een grote verantwoordelijkheid. Wij hebben allemaal een taak, een opdracht. Uit onderzoek blijkt immers het belang van samenwerking met de eigen burgerlijke samenleving om uit de economische crisis te geraken. Elke Vlaming – u net zoals ik – zou daarom het imago van Vlaanderen naar buiten moeten brengen. Elke Vlaming is

ambassadeur. U net zoals ik. Met onze Beweging Vlaanderen-Europa zijn we daarom de boer opgetrokken om mensen bewust te maken van het belang van publieksdiplomatie, via een congres vorig jaar, via een uiteenzetting die ik in het Vlaams parlement op uitnodiging van de Commissie Buitenlands Beleid mocht geven, via artikels en lezingen.

Maar met onze Beweging Vlaanderen-Europa zijn we nog op andere terreinen actief. We overhandigden een Manifest over de voertaal van het hoger onderwijs aan alle leden van de Commissie ad hoc Hoger Onderwijs van het Vlaams parlement. Ik bevestigde vorige weekend een gedenkplaat aan het Gentse huis van de Vlaamse voorvechtster Huguette De Bleecker-Ingelaere. Morgen reik ik in Brugge een Gulden Spoor voor Culturele Uitstraling uit aan prof. dr. Stefaan Top, Europees expert in Volkskunde. Ongeveer op hetzelfde moment zal Ivan Mertens van Vlaanderen Vlagt! een Gulden Spoor voor Maatschappelijke Uitstraling in Beerse overhandigd krijgen. Zondag krijgt Chris Maene van het internationaal gerenommeerde Vlaamse bedrijf ‘Piano’s Maene’ een Gulden Spoor voor Economische Uitstraling in Roeselare.

Ook muzikale evenementen zijn onze favoriet omdat ze mensen verenigen, in de organisatie en in het feest zelf. Vandaar bijvoorbeeld ons initiatief voor 8 concerten. Eén en Vlaanderen Feest! strijken neer in 8 Vlaamse steden met het gloednieuwe muziekprogramma Vlaanderen Muziekland. Topartiesten brengen samen met een wervelende liveband 8 keer een cocktail van toppers van hier en hits uit telkens een ander Europees gastland. De concertenreeks legt een Vlaams accent n.a.v. het Belgische EU-voorzitterschap vanuit de invalshoek ‘Vlaanderen groet Europa’. Iedere week is Vlaanderen gastheer voor Europa. De reeks start binnen de 11-daagse ter gelegenheid van de Vlaamse feestdag en loopt verder in juli en augustus. En, niet onbelangrijk: de klemtoon ligt daarbij op Nederlandstalige muziek. We hopen daarmee het Belgische ‘I love EU’-concert van vorig weekend waar er geen enkel Nederlandstalig lied aan bod kwam, ruimschoots te compenseren.

Muziek verzacht niet alleen de zeden, muziek bindt bovendien mensen die elkaar misschien nooit op een andere manier zouden zijn tegengekomen.

En hetzelfde geldt, ik geef het grif toe, ook voor voetbal.

Ik wens u voor straks, op de markt, tijdens het concert van Vlaanderen Muziekland veel mooie ontmoetingen en luistergenot toe.

Maar wij doen nog veel meer en hebben nog heel wat ambitieuze plannen.

Ik mag u zelfs een plechtige aankondiging doen.

Met de Beweging Vlaanderen-Europa en een paar prominente Vlaamse culturele verenigingen hebben wij de handen in elkaar geslagen met regeringscommissaris prof. Jan De Groof om in 2011 een “**Leerstoel Richard Celis**” op te richten, naar het voorbeeld van de Prijs van de Vlaamse Regering ‘Johan Fleerackers’ en de Leerstoel Johan Fleerackers. Dit eerder academisch geïnspireerd initiatief betekent de organisatie van een reeks “Lezingen over de toekomst van de samenleving, regionaal en internationaal” in de periode 2011-2015.

Concreet bestaat het concept uit een tweevoudige formule.

Een voorstaand persoon wordt uitgenodigd om één of twee lezingen te houden over de eerder genoemde thematiek. De lezingen worden ingericht op een prestigieuze plaats in Antwerpen en zijn vrij toegankelijk.

We zullen bovendien jonge academici uitnodigen om een verhandeling in te zenden rondom hetzelfde thema. De teksten zullen we nadien ook publiceren om een ruimere verspreiding te verzekeren.

Geachte dames en heren,

Hora ruit; hora est! Mijn spreektijd zit erop.

Rest mij enkel nog u voor overmorgen een aangename Vlaamse - nationale - feestdag toe te wensen.

Onthoud het: de feestdag van de Vlaamse samenhang.

Uw feestdag, mijn feestdag ... ónze feestdag.

An De Moor,

voorzitter 11-daagse Vlaanderen Feest en Beweging Vlaanderen-Europa